

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Αθήνα, 1-2-2007

ΑΡ. ΠΡΩΤ: 2060

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Ταχ. Δ/ση: Κηφισίας 124 & Ιατρίδου 2

Ταχ. Κωδ: 11526 - Αθήνα

Πληροφορίες: Πετράκη Κ.

Τηλέφωνο: 210-6971566

Fax: 210-6971501

E-mail: info@efet.gr

ΠΡΟΣ: 1. Περιφερειακές Δ/σεις ΕΦΕΤ
2. Δ/σεις Αγροτικής Ανάπτυξης Ν.Α.
Έδρες τους

Ε.Δ.: Δ/ΝΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ-ΕΓΚΡΙΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ: Έλεγχοι για την εφαρμογή των Καν. (ΕΚ) 1829 και 1830/2003 σχετικά με τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα

Όπως είναι γνωστό, το πρόσφατο διάστημα υπήρξε μια εντατικοποίηση των ελέγχων από τις εμπλεκόμενες Αρχές Ελέγχου, για την ιχνηλασιμότητα και επισήμανση τροφίμων που αποτελούνται, περιέχουν ή παράγονται από Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς. Αυτοί αφορούσαν τακτικούς ή έκτακτους ελέγχους, όπως π.χ. κατά τη διακίνηση μη εγκεκριμένων Γ.Τ.Ο (πχ. Ρύζι LL 601). Ο έλεγχος στην εσωτερική αγορά, διεξήχθη κυρίως από τις Περιφερειακές Δ/σεις του ΕΦΕΤ, ενώ κρίνεται απαραίτητη στον έλεγχο των τροφίμων από ΓΤΟ για το μέλλον, η συμβολή των Δ/σεων Αγροτικής Ανάπτυξης των Ν.Α. Με αφορμή ερωτήματα και δυσκολίες που παρουσιάστηκαν αυτό το διάστημα και προκειμένου να συμβάλλουμε στην καλύτερη αφομοίωση της σχετικής νομοθεσίας θα θέλαμε να επισημάνουμε τα παρακάτω.

Ο Καν. (ΕΚ) 1830/2003 θεσπίζει το πλαίσιο για την ιχνηλασιμότητα και την επισήμανση προϊόντων που αποτελούνται από ή περιέχουν ΓΤΟ και τροφίμων που παράγονται από ΓΤΟ¹ με στόχο την ενδεχόμενη εφαρμογή κατάλληλων μέτρων διαχείρισης των κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης και της απόσυρσης. Σημειώνουμε ότι

¹ Προϊόντα που αποτελούνται από ή περιέχουν ΓΤΟ : π.χ σπόροι σόγιας ή καλαμποκιού ή τρόφιμα που τα περιέχουν

Προϊόντα που παράγονται από ΓΤΟ: Προέρχονται εξ ολοκλήρου ή μερικώς από ΓΤΟ, αλλά δεν περιέχει ή αποτελείται από αυτούς, π.χ: λάδι, μπισκότα κτλ

αυτός εφαρμόζεται σε συνδυασμό με τον Καν. (ΕΚ) 1829/2003, όπου διατυπώνονται μεταξύ άλλων οι απαιτήσεις επισήμανσης για τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα (Κεφάλαιο II, τμήμα 2 του Καν. (ΕΚ) 1829/2003).

Μέχρι σήμερα, οι γενετικές τροποποιήσεις που έχουν εγκριθεί και μπορούν να κυκλοφορούν νόμιμα στην Ε.Ε. αφορούν προϊόντα κυρίως σόγιας, αραβοσίτου, βαμβακιού και ελαιοκράμβης. Είναι σημαντικό επομένως, ο έλεγχος των τροφίμων που παράγονται από ΓΤΟ να εστιαστεί σε αυτά τα προϊόντα. Όλα τα εγκεκριμένα προϊόντα γενετικά τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών είναι καταχωρημένα στο Μητρώο της Κοινότητας, όπου παρέχονται επιπλέον πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένου του μοναδικού ταυτοποιητή².

A. ΙΧΝΗΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Ο Καν. (ΕΚ) 1830/2003 ορίζει ως ιχνηλασιμότητα, τη δυνατότητα ιχνηλάτησης ΓΤΟ και προϊόντων που παράγονται από ΓΤΟ σε όλα τα στάδια διάθεσής τους στην αγορά μέσω των αλυσίδων παραγωγής και διανομής. Τα κυριότερα σημεία του Κανονισμού είναι:

1. *Η ευθύνη του προμηθευτή.* Ο προμηθευτής είναι ο υπεύθυνος για τη μεταβίβαση της πληροφορίας σχετικά με την παρουσία και τη φύση των Γ.Τ.Ο. Η ροή της πληροφορίας πρέπει να ξεκινήσει από την παραγωγή του τροφίμου και να φτάσει μέχρι τον τελικό καταναλωτή, ενώ θα πρέπει να τηρείται σε αρχείο για 5 έτη. Στην περίπτωση που ένας διακινητής δε λάβει από τον προμηθευτή πληροφορίες σχετικά με την παρουσία ΓΤΟ ή παραγωγή από Γ.Τ.Ο για τις πρώτες ύλες ή προϊόντα που παρέλαβε, τότε θεωρείται ότι πρόκειται για πρώτη ύλη ή προϊόν συμβατικό. Ο διακινητής από την άλλη, έχει την υποχρέωση να λάβει όλα τα μέτρα ώστε να αποφευχθεί η διασταυρούμενη επιμόλυνση, ιδιαίτερα στην περίπτωση που χειρίζεται και συμβατικά τρόφιμα.
2. *Διαβίβαση πληροφοριών σχετικά με την ιχνηλασιμότητα των Γ.Τ.Ο.* Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να διαβιβάζονται *εγγράφως*, είτε σε έγγραφο που συνοδεύει το εμπόρευμα (τιμολόγιο, δελτίο αποστολής, κτλ) είτε στην επισήμανση σε κάθε κρίκο της αλυσίδας διακίνησης. Όταν ένας προμηθευτής παραδίδει ένα προϊόν που περιέχει ή αποτελείται από Γ.Τ.Ο (π.χ. σπόρος αραβοσίτου) θα πρέπει να ενημερώνει τον επόμενο διακινητή (πελάτη), εγγράφως ή με αναγραφή πάνω στην ετικέτα και επιπλέον οφείλει να συμπεριλάβει στις πληροφορίες το μοναδικό

² http://ec.europa.eu/food/dyna/gm_register/index_en.cfm

(Ο μοναδικός ταυτοποιητής φαίνεται στη στήλη Unique ID)

και http://www.efet.gr/gen_food.html

Το μητρώο είναι υπό συνεχή ανανέωση και σας επισυνάπτεται όπως ισχύει σήμερα.

ταυτοποιητή που έχει χορηγηθεί στον Γ.Τ.Ο (άρθρο 4.1). Το ίδιο ισχύει και όταν το προϊόν παράγεται από ΓΤΟ, χωρίς όμως να απαιτείται ο μοναδικός ταυτοποιητής (άρθρο 5.1)

3. *Υποχεύσεις των διακινητών.* Όσοι παραλαμβάνουν προϊόντα Γ.Τ.Ο έχουν τις εξής υποχρεώσεις:
- Να μεταβιβάσουν στους πελάτες τους την πληροφορία που παραλαμβάνουν η οποία σχετίζεται επακριβώς με τα στοιχεία των τροφίμων-φορτίων που αφορούν και να τη διατηρήσουν για 5 χρόνια. Στα προσυσκευασμένα τρόφιμα, τα οποία φέρουν αριθμό παρτίδας και αναγράφεται σαφώς στη συσκευασία ότι περιέχουν ή παράγονται από Γ.Τ.Ο, οι φορείς διακίνησης δεν υποχρεούνται να τηρούν τις πληροφορίες σχετικά με τα Γ.Τ.Ο, εφόσον τηρούνται οι πληροφορίες σχετικά με τους αριθμούς των παρτίδων για το χρονικό διάστημα των 5 ετών. Από αυτή την υποχρέωση δεν απαλλάσσονται όσοι διαθέτουν προϊόντα στο πρώτο στάδιο διάθεσης στην αγορά.
 - Να τηρούν για περίοδο 5 ετών μετά την ημερομηνία κάθε παράδοσης, τις πληροφορίες που σχετίζονται με τους προμηθευτές και τους αγοραστές τροφίμων που περιέχουν ή παράγονται από Γ.Τ.Ο.

Β. ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ

Όλα τα τρόφιμα που περιέχουν ή αποτελούνται από ΓΤΟ ή παράγονται ή περιέχουν συστατικά (συμπεριλαμβανομένων των προσθέτων και αρτυματικών υλών) υπόκεινται στις διατάξεις της επισήμανσης των ΓΤΟ και μπορεί να διακινούνται προσυσκευασμένα ή χύμα. Η επισήμανση είναι υποχρεωτική για τα προϊόντα που παράγονται από γενετικώς τροποποιημένες ύλες (π.χ. έλαια, σιρόπια, κ.τ.λ) ανεξάρτητα από την ικανότητα ανίχνευσης DNA ή πρωτεΐνης στο τελικό προϊόν. Οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών (εστιατόρια, νοσοκομεία, καντίνες και άλλες παρόμοιες ομαδικές εστιάσεις) δεν υποχρεούνται να επισημαίνουν τα τρόφιμα που παρασκευάζουν σχετικά με την παρουσία ΓΤΟ. Αντίθετα, τα καταστήματα λιανικής πώλησης ή οι παρασκευαστές που πωλούν λιανικώς (π.χ. φούρνοι, ζαχαροπλαστεία) οφείλουν να τα επισημαίνουν.

Οι ειδικές απαιτήσεις επισήμανσης περιγράφονται στο άρθρο 13 του Καν. (ΕΚ) 1829/2003. Σε όλες τις περιπτώσεις, ο όρος «γενετικά τροποποιημένο» συνοδεύει την ονομασία του συστατικού στον κατάλογο των συστατικών ή στην επισήμανση όταν δεν υπάρχει κατάλογος. Όταν το τρόφιμο προσφέρεται για πώληση στον τελικό καταναλωτή χωρίς προσυσκευασία ή σε μικρές προσυσκευασίες των οποίων η μεγαλύτερη επιφάνεια δεν υπερβαίνει τα 10 cm², οι πληροφορίες που σχετίζονται με τη γενετικώς τροποποιημένη

«προέλευση» του τροφίμου πρέπει να αναγράφονται με μόνιμο και ορατό τρόπο είτε στο εκθετήριο του τροφίμου, είτε δίπλα σε αυτό ή στο υλικό της συσκευασίας, με τυπογραφικά στοιχεία αρκετά μεγάλα ώστε να εντοπίζονται και να διαβάζονται εύκολα (π.χ. «ψωμί πολύσπορο από αλεύρι σόγιας γενετικά τροποποιημένης»)

Στα προϊόντα που αποτελούνται από ή περιέχουν ΓΤΟ (π.χ. σπόροι αραβοσίτου γενετικά τροποποιημένου αυτούσιοι ή ως συστατικό π.χ. σε σαλάτα) θα πρέπει στις ενδείξεις ή στο εκθετήριο να αναγράφεται η φράση «Το παρόν προϊόν περιέχει γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς» ή «Το παρόν προϊόν περιέχει γενετικά τροποποιημένο αραβόσιτο».

Είναι εξαιρετικά δύσκολο σε μια βιομηχανία που χρησιμοποιεί εκατοντάδες συστατικών, να γνωρίζει τη φύση των πρώτων υλών που χρησιμοποιήθηκαν αρχικά για την παραγωγή των συστατικών αυτών. Η άντληση των πληροφοριών αυτών θα γίνει μέσα από την ιχνηλασιμότητα που εφαρμόζεται στο πλαίσιο του Καν. (ΕΚ) 1830/2003 για τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα. Αν οι πληροφορίες που παραλαμβάνονται από τον προμηθευτή για ένα συστατικό περιλαμβάνουν αναφορά ότι προέρχεται από γενετικά τροποποιημένο {...}, τότε οφείλει να μεταφέρει στην επισήμανση του προϊόντος που θα παράγει την πληροφορία αυτή. Όταν οι πληροφορίες που λαμβάνει από τον προμηθευτή του δεν κάνουν καμιά αναφορά σε γενετικά τροποποιημένο συστατικό, τότε αυτό αντιμετωπίζεται ως συμβατικό και δεν απαιτείται επιπλέον ειδική επισήμανση. Σημειώνεται ότι όσοι παρασκευαστές, χρησιμοποιούν συστατικά γενετικά τροποποιημένα και συστατικά μη γενετικά τροποποιημένα, θα πρέπει να διασφαλίσουν το διαχωρισμό των εργασιών (χωροταξικά ή χρονικά), ώστε να αποφευχθεί η διασταυρούμενη επιμόλυνση εντός της επιχείρησης.

Σημειώνεται ότι από τις παραπάνω απαιτήσεις σχετικά με την ιχνηλασιμότητα και την επισήμανση Γ.Τ.Ο εξαιρούνται προϊόντα που έχουν ίχνη ΓΤΟ σε ποσοστό χαμηλότερο από 0,9%, εφόσον τα ίχνη αυτά είναι τυχαία ή τεχνικώς αναπόφευκτα.

Οι έλεγχοι για την ύπαρξη Γ.Τ.Ο γίνονται πιο αποτελεσματικοί εφόσον ο διοικητικός έλεγχος συνδυάζεται με τον εργαστηριακό έλεγχο κυρίως στις περιπτώσεις απουσίας ειδικής επισήμανσης για ΓΤΟ και μόνο σε προϊόντα όπου η ανίχνευση DNA είναι εφικτή (π.χ. πρώτες ύλες σόγιας και αραβοσίτου).

Οι παραβάσεις των διατάξεων των εν λόγω κανονισμών αντιμετωπίζουν τις κυρώσεις που περιγράφονται στην ΚΥΑ 15523/2006 (άρθρο 21).

Τέλος, συνιστάται οι έλεγχοι να γίνουν κυρίως σε χώρους παρασκευής, συσκευασίας ή αποθήκευσης αλεύρων, πρώτων υλών αρτοποιείας και ζαχαροπλαστικής της περιοχής αρμοδιότητάς σας, ενώ ταυτόχρονα θα γίνει μια προσπάθεια για

πληροφόρηση σχετικά με προμηθευτές φορτίων Γ.Τ. τροφίμων από τους συνοριακούς σταθμούς. Οι έλεγχοι θα πρέπει να περιλαμβάνουν επιθεωρήσεις και δειγματοληψία και ανάλυση (Πρόγραμμα Ελέγχου παρουσίας γενετικά τροποποιημένων οργανισμών σε τρόφιμα) για τη συμμόρφωση με τους παραπάνω Κανονισμούς. Είναι απαραίτητο να διεξαχθούν κατά προτεραιότητα καθώς η χώρα μας θα δεχτεί Κοινοτικό Έλεγχο για τα Γ.Τ.Ο τον επόμενο Σεπτέμβριο, οπότε η συλλογή αποτελεσμάτων στο τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2007 θα επιτρέψει την καλύτερη προετοιμασία μας.

Ο Αντιπρόεδρος του ΕΦΕΤ

Λάζος Ευάγγελος
Καθηγητής Τεχνολογίας Τροφίμων